

- ” Мартинів О., Шукатка О., Борисевич Л., Кушнір Р. Розвиток умінь та навиків культури здоров'язбереження студентів на засадах міждисциплінарної інтеграції. *Освіта. Інноватика. Практика*, 2023. Том 11, № 3. С. 18-23. DOI: 10.31110/2616-650X-vol11i3-003
- Martyniv O., Shukatka O., Borysevych L., Kushnir R. Rozvytok umin ta navykiv kultury zdoroviazberzhennia studentiv na zasadakh mizhdystyplinarnoi intehratsii [Development abilities and skills a culture of health care a students on the basis of interdisciplinary integration]. *Osvita. Innovatyka. Praktyka – Education. Innovation. Practice*, 2023. Vol.11, No 3. S. 18-23. DOI: 10.31110/2616-650X-vol11i3-003

УДК 37.091.5-044.247:796

DOI: 10.31110/2616-650X-vol11i3-003

Олег МАРТИНІВ¹, Оксана ШУКАТКА²

Львівський національний університет імені Івана Франка, Україна

¹<https://orcid.org/0000-0002-2509-0677>

martuniv67@ukr.net

²<https://orcid.org/0000-0002-2297-4709>

shukatka1973@ukr.net

Леся БОРИСЕВИЧ³, Роман КУШНІР⁴

Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, Україна

³<https://orcid.org/0000-0001-7103-1611>

borysevychlesia@gmail.com

⁴<https://orcid.org/0000-0001-5833-0086>

kusha2063@gmail.com

РОЗВИТОК УМІНЬ ТА НАВИКІВ КУЛЬТУРИ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖЕННЯ СТУДЕНТІВ НА ЗАСАДАХ МІЖДИСЦИПЛІНАРНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

Анотація. У статті здійснено аналіз проблем професійної підготовки майбутніх фахівців до здоров'язбережувальної діяльності. Аналіз сучасних наукових досліджень свідчить, що більшість зарубіжних науковців більшу увагу приділяють питанням пропаганди здорового способу життя на робочих місцях, в малих і середніх трудових колективах. Припущено, що розвиток умінь та навиків культури здоров'язбереження студентів необхідно починати з першого курсу навчання у закладах вищої освіти. У цьому контексті ми погоджуємося з думкою науковців, що освітній аспект проблеми формування здорового способу життя є актуальним на сучасному етапі розвитку освіти, особливо для студентів, в яких спеціальності пов'язані з такими здоров'яруйнівними факторами, як гіподинамія, висока емоційна затратність і стресовість, напруженість органів зору внаслідок відповідальної роботи з фінансовими документами, роботи з комп'ютерною технікою, а також недостатньою підготовленістю до здоров'язбережувальної діяльності в процесі здобуття вищої освіти. З'ясовано, що формування основ здорового способу життя може здійснюватися шляхом міждисциплінарної інтеграції та використання інноваційних технологій. Запропоновано використання можливостей різних дисциплін, які не дотичні до проблем здоров'я, із здоров'язбережувальним змістом. Здійснено перевірку рівня вмінь та навиків студентів до формування культури здоров'язбереження на засадах міждисциплінарної інтеграції шляхом використання авторської методики підготовки майбутніх фахівців з таких дисциплін, як: «Безпека життєдіяльності», «Філософія», «Історія української культури», «Фізичне виховання». Отримані дані свідчать про доцільність і необхідність використання міждисциплінарної інтеграції в процесі професійної підготовки майбутніх фахівців. Підсумовано, що здобуття вмінь та навиків культури здоров'язбереження на засадах міждисциплінарної інтеграції, необхідне молоді для здорового способу життя.

Ключові слова: уміння та навикі; культура здоров'язбереження; міждисциплінарна інтеграція; студенти; здоровий спосіб життя.

Oleh MARTYNIV¹, Oksana SHUKATKA²

Ivan Franko National University of Lviv, Ukraine

¹<https://orcid.org/0000-0002-2509-0677>

martuniv67@ukr.net

²<https://orcid.org/0000-0002-2297-4709>

shukatka1973@ukr.net

Lesia BORYSEVYCH³, Roman KUSHNIR⁴

Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University, Ukraine

³<https://orcid.org/0000-0001-7103-1611>

borysevychlesia@gmail.com

⁴<https://orcid.org/0000-0001-5833-0086>

kusha2063@gmail.com

DEVELOPMENT ABILITIES AND SKILLS A CULTURE OF HEALTH CARE A STUDENTS ON THE BASIS OF INTERDISCIPLINARY INTEGRATION

Abstract. The article deals with the analysis of the problem of vocational training of future specialists for health saving activities. The analysis of modern scientific studies shows that the majority of foreign scientists pay more attention to the issues of promoting a healthy lifestyle at workplaces, in small and medium-sized labor groups. It has been assumed that the development of students' abilities and skills of health saving culture is necessary to begin from the first course of study in institutions of higher education. In that context, we agree with the

scientist's thought that educational aspect of the problem of formation of healthy lifestyle is relevant at the current stage of education development, especially for students whose specialities are related to such health-damaging factors as hypodynamia, high emotional spendings and stress, tension of the organs of vision due to responsible work with financial documents, work with computer technology, as well as insufficient preparation for health saving activities in the process of obtaining higher education. It has been found that formation of the fundamentals of healthy lifestyle can be carried out through interdisciplinary integration and the use of innovative technologies. The use of possibilities of different disciplines, which are not related to the problem of health and health saving issue, has been proposed. Examination of the level of students' abilities and skills for the formation of health saving culture on the basis of interdisciplinary integration through using the author's methods of training of future specialists in such disciplines as: «Life Safety», «Philosophy», «History of Ukrainian Culture», «Physical Training». The obtained data indicate the expediency and necessity of using interdisciplinary integration in the process of vocational training of future specialists. It has been concluded that the acquisition of abilities and skills of health saving culture on the basis of interdisciplinary integration is necessary for young people for a healthy lifestyle.

Keywords: skills and abilities; health care culture; interdisciplinary integration; students; healthy lifestyle.

Постановка проблеми. Сучасні соціально-економічні умови, екологічна ситуація в Україні, низький рівень харчування, валеологічних знань, культури безпечної життєдіяльності, безконфліктного спілкування, малорухливий спосіб життя та ін. зумовлюють виникнення функціональних порушень в організмі, хронічних захворювань внутрішніх органів, порушення постави, що водночас є результатом низького рівня культури здоров'язбереження [6]. За таких умов актуалізується проблема формування культури здоров'язбереження мабуть фахівців, спеціальності яких пов'язані з такими здоров'яруйнівними факторами, як гіподинамія, висока стресовість, напруженість органів зору внаслідок відповідальної роботи з фінансовими документами, роботи з комп'ютерною технікою.

Тому очевидним є той факт, що у процесі навчання у ЗВО студент має оволодіти вміннями і навиками здорового способу життя на основі сформованої культури здоров'я, що мінімізує вплив здоров'яруйнівних факторів на організм майбутнього фахівця [5].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Актуальність формування культури здоров'язбереження як складника фізичної культури майбутніх фахівців, знаходить відображення у дослідженнях багатьох вітчизняних і зарубіжних науковців.

Зокрема, G. Sorensen з колективом авторів зосередили дослідження на вдосконаленні професійної підготовки бакалаврів сестринської справи [13], J. Williams та інші, вбачають перспективи для збереження здоров'я на робочих місцях [14]. Про взаємозалежність поведінки підлітків та здорового стилю життя наголошує у наукових працях D. McDaid та ін. [11], N. Pronk визначає проблеми і перспективи здоров'язбереження в умовах економічної кризи в Європі [12], аргументуючи впровадження нових методик для дослідження в малих і середніх трудових колективах. Вчена Н. Ашиток розглядала освітній аспект проблеми формування здорового способу життя [2], О. Алексєєв для формування здорового способу життя використовував традиції українського козацтва [1], R. Jessor, M. Turbin, & F. Costa для формування у студентів культури здоров'я пропонують використовувати міждисциплінарну інтеграцію [10]. У своїх дослідженнях вітчизняні автори визначають важливість міждисциплінарного зв'язку у підготовці фахівців з фізичного виховання до здоров'язбережувальної діяльності через використання рухливих і національних ігор [3] та до організації здоров'язбережувального навчально-виховного середовища основою якого повинен стати інтегрований підхід та інноваційні технології організації фізичної підготовки [8; 9]. Водночас, проблема розвитку вмінь та навиків студентів до культури здоров'язбереження на засадах міждисциплінарної інтеграції залишається актуальною.

Метою дослідження є перевірка рівня вмінь та навиків студентів до формування культури здоров'язбереження на засадах міждисциплінарної інтеграції.

Методи дослідження: теоретичні – вивчення та аналіз наукової літератури; порівняння, класифікація, систематизація теоретичних та емпіричних даних, теоретичне прогнозування, проектування; емпіричні – педагогічне спостереження, анкетування, бесіди, констатуючий експеримент; формуючий експеримент; метод математичної статистики.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Як об'єкт дослідження ми розробили методики для розвитку умінь та навиків культури здоров'язбереження студентів на засадах міждисциплінарної інтеграції. У дослідженні брали участь 208 студентів Львівського національного університету імені Івана Франка та Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Студенти розподілялися на контрольні (86 осіб) та експериментальні групи (122 студенти).

Ми виявили і порівняли рівень умінь та навиків студентів контрольних та експериментальних груп до формування культури здоров'язбереження на засадах міждисциплінарної інтеграції. Цифрові показники отриманих результатів свідчать про доцільність використання авторської методики.

Учасниками були студенти Львівського національного університету імені Івана Франка та Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, а також викладачі, які проводять заняття з вищезначених дисциплін.

Дослідження було проведено у два етапи. Констатувальний етап експериментального дослідження передбачав поділ груп на контрольні (КГ – 86 студентів) та експериментальні (ЕГ – 122 студенти), проведено діагностику розвитку умінь та навиків студентів до культури здоров'язбереження шляхом анкетування. Студентам запропоновано обрати відповідь на запитання, що віддзеркалює їхнє ставлення до проблеми здоров'язбереження. За результатами визначаємо сформованість діяльнісно-операційного компонента культури здоров'язбереження.

1. Активна фізична підготовка у мене відбувається під час занять фізичним вихованням, а також під час відвідування тренажерних залів, фітнес-клубів, басейнів, спортивних секцій, в туристичних походах, спортивних іграх тощо: а) систематично; б) достатньо часто, проте інколи людська лінь перемагає мене; в) епізодично; г) мені достатньо занять з фізичного виховання.

2. Я дотримуюся здорового стилю життя: а) так; б) мій стиль життя не є зразковим, але я намагаюсь дотримуватись правил ведення здорового способу життя; в) не завжди; г) ні, у мене достатній «запас міцності» здоров'я.

3. Чи використовуєте Ви творчий підхід до визначення мети активного фізичного навантаження з вирішення проблемних ситуацій у напрямі вибору здорового стилю життя: а) так; б) так, але мені важко це вдається; в) інколи, це буває цікаво; г) мене це не цікавить.

4. Чи здійснюєте Ви моделювання та використання різних форм і методів здоров'язбереження?: а) так; б) епізодично; в) інколи це буває цікаво; г) мене це не цікавить.

5. Чи брали Ви участь у соціально-психологічних тренінгах з проблем безпеки життєдіяльності?: а) так, це дає змогу вдосконалити мою програму здоров'язбереження; б) ні, але якщо буде така нагода – думаю, що це спиятиме вдосконаленню програми здоров'язбереження; в) інколи це буває цікаво; г) ні, вважаю, що це дитячі ігри.

6. Чи здійснюєте аналіз існуючих програм з фізичного вдосконалення: а) так, це дає змогу покращувати мою програму здоров'язбереження; б) періодично, коли виникає потреба (позбутись зайвої ваги тощо); в) інколи це буває цікаво; г) мене це не цікавить.

7. Ваша участь у соціальних акціях в організації здорового способу життя (забігах, кросах, змаганнях тощо): а) завжди беру активну участь; б) беру участь в тих випадках, якщо отримаю з цього якусь особисту вигоду.

Результати опитування свідчать про рівень сформованості діяльнісно-операційного компонента культури здоров'язбереження майбутніх фахівців, зокрема:

а) – 4 бали (високий рівень); б) – 3 бали (достатній рівень);

в) – 2 бал (задовільний рівень); г) – 1 бал (низький рівень).

Діяльнісно-операційний компонент культури здоров'язбереження студентів розглядаємо як складний і цілеспрямований процес культурного зростання студентів, розвиток їхньої фізичної активності, опанування навичок ведення здорового способу життя й уникнення ризиків у майбутній професії. Діяльнісно-операційний компонент визначає активність студентів у придбанні досвіду використання загальних і прикладних знань збереження і зміцнення здоров'я, відображає ступінь фізичної активності. Критерієм діяльнісно-операційного компонента є володіння студентами уміньми і навичками ведення здорового способу життя, що є основою здоров'язбереження. Показниками сформованості цього компонента визначено:

– наявність умінь щодо критичної оцінки свого фізичного здоров'я і вад власної життєдіяльності;

– уміння підтримувати фізичну активність;

– наявність умінь з організації власної здоров'язберігаючої поведінки (раціональне харчування, дотримання режиму дня тощо).

Виходячи з вищенаведених критеріїв та показників сформованості діяльнісно-операційного компонента культури здоров'язбереження майбутніх фахівців були визначені такі рівні: усвідомлювано-діяльнісний (високий), виконавчо-продуктивний (достатній), відтворювально-репродуктивний (задовільний), початково-формульальний (низький).

Усвідомлювально-діяльнісний (високий) рівень. Суб'єкти навчання володіють високим рівнем умінь щодо критичної оцінки свого фізичного здоров'я і вад власної життєдіяльності. У студентів розвинені уміння, пов'язані з підтримкою фізичної активності. Майбутні фахівці, котрим притаманний високий рівень досконало володіють уміньми з організації власної здоров'язберігальної діяльності (дотримуються режиму дня тощо).

Виконавчо-продуктивний (достатній) рівень. Студенти володіють певними філософськими та історичними аспектами здоров'язбереження, розуміють значимість ведення здорового способу життя і підтримки безпечної життєдіяльності, проте не вважають, що успіх у майбутній професійній діяльності корелює зі станом здоров'я. Студенти критично оцінюють свій фізичний стан здоров'я і вади власної життєдіяльності, однак не усувають їх. У майбутніх фахівців достатньо розвинені вміння з підтримки власної фізичної активності, вони здатні застосувати уміння з організації власної

здоров'язберігаючої діяльності на практиці. Студенти під керівництвом викладача виявляють здатність продуктивно використовувати засоби, методи, форми, технології здоров'язберігаючої діяльності, при цьому виявляють стабільні навички й уміння, а суб'єкти часто проявляють ініціативу й елементи раціональності.

Відтворювально-репродуктивний (задовільний) рівень. Студенти, котрі володіють задовільним рівнем сформованості культури здоров'язбереження, не усвідомлюють значущості превентивних оздоровчих заходів, а тому не використовують здоров'язбережувальних заходів. Майбутні фахівці не здатні критично оцінити своє фізичне здоров'я і вади власної життєдіяльності, їхня фізична активність має епізодичний характер.

Початково-формульальний (низький) рівень. Студенти не вміють критично оцінювати стан фізичного здоров'я і вади власної життєдіяльності; уміння підтримувати власну фізичну активність, фактично відсутні.

Результати констатувального етапу відображені у таблиці 1 (де КС – кількість студентів, СП – середній показник)

Таблиця 1.

Результати констатувального етапу дослідження

Напрямок діагностики	Гр.	Результати								СП
		Високий		Середній		Задовільний		Низький		
		КС	%	КС	%	КС	%	КС	%	
Вияв умінь	КГ	22	25,58	28	32,56	27	31,40	9	10,46	3,73
	ЕГ	30	24,59	41	33,61	39	31,97	12	9,84	3,73

Формульальний етап експериментального дослідження передбачав вивчення студентами КГ згідно із навчальними програмами дисциплін «Філософія», «Історія української культури», «Безпека життєдіяльності», «Фізичне виховання» за традиційними методиками, а підготовка студентів ЕГ відбувалася за авторською експериментальною методикою.

На заняттях з «Фізичного виховання» студенти ЕГ отримували вміння та навички фізичних вправ для збереження здоров'я. Студенти отримували інформацію про те, що професійна діяльність пов'язана з малорухливим способом життя призводить до швидкого погіршення здоров'я. Поєднуючи інформацію з «Фізичного виховання», з матеріалом з «Філософії», «Історії української культури» та «Безпеки життєдіяльності» зміст яких був збагачений практичними аспектами збереження здоров'я, студенти узагальнювали, що проблема здоров'язбереження є проблемою кожного, і її вирішення має базуватись на знаннях у сфері здоров'язбереження і вміннях та навичках виконувати відповідні фізичні вправи.

Водночас, використання міждисциплінарної інтеграції дало змогу: сформувати у студентів уміння щодо критичної оцінки фізичного здоров'я і вад власної життєдіяльності; уміння пов'язані з підтримкою фізичної активності, вміння з організації власної здоров'язбережувальної діяльності (раціональне харчування, дотримання режиму дня тощо).

Результати формульального етапу відображені у таблиці 2 (де ВК – вхідний контроль, за результатами констатувального експерименту, ПК – підсумковий контроль, який проводився після вивчення означених дисциплін).

Таблиця 2.

Результати формульального етапу дослідження

Компонент	Групи і етап контр.	Рівні								СП
		Високий		Достатній		Задовільний		Низький		
		КС	%	КС	%	КС	%	КС	%	
Діяльнісно-операційний	КГ-ВК	22	25,58	28	32,56	27	31,40	9	10,46	3,73
	КГ-ПК	24	27,91	34	39,53	25	29,07	3	3,49	3,92
	ЕГ-ВК	30	24,59	41	33,61	39	31,97	12	9,84	3,73
	ЕГ-ПК	69	56,56	8	6,56	45	36,88	0	0	4,2

Достовірність результатів експериментального дослідження перевірено за допомогою методів математичної статистики – порівняння дисперсій для вхідного та підсумкового контролю в КГ та ЕГ і визначення критерію Фішера (табл. 3).

За таблицею F-значення ми порівнювали числові показники емпіричного F-критерію (який обчислювали з цифрових даних, отриманих в ході експерименту) та теоретичного F-критерію – поданого в стандартній таблиці [4, с. 278]. Показник F_{krit} визначався за числом ступенів свободи. У КГ

число ступенів свободи становило $86 - 1 = 85$, а в ЕГ має значення $122 - 1 = 121$. За стандартною таблицею F-критерій (F_{krit}) для результатів нашого дослідження, коли число ступенів свободи перебуває в межах 60-120 і від 24 до безконечності (що відповідає цифровим показникам у КГ), має значення від 1,7 до 1,3. В ЕГ число ступенів свободи перебуває у межах від 120 до безконечності і від 24 до безконечності і має значення від 1,6 до 1,0. Показник F_{emp} -КГ із значенням 0,77 виходить за межі вірогідності, а незначне підвищення рівня розвитку умінь та навиків студентів КГ до формування КЗЗ пов'язане з умовами традиційного процесу навчання. F-критерій для ЕГ (F_{emp} -ЕГ) мав показник 1,01, що знаходиться в межах достовірності результатів. Отже, результати здійсненого дослідження є вірогідними і підтверджують достовірність проведеного експерименту.

Таблиця 3.

Результати обчислення для визначення F-критерію

Гр. і КС	Етап контролю і середній показник	Показники для визначення F-критерію										F_{emp}
		f				$(x_i - \bar{x})$				$\sum f(x_i - \bar{x})^2$	σ^2	
		В	С	З	Н	В	С	З	Н			
КГ-86	ВК - 3,73	22	28	27	9	1,27	0,27	-0,73	-1,73	78,85	0,92	0,77
	ПК - 3,92	24	34	25	3	1,08	0,08	-0,92	-1,92	60,43	0,70	
ЕГ-122	ВК - 3,73	30	41	39	12	1,27	0,27	-0,73	-1,73	108,07	0,89	1,01
	ПК - 4,20	69	8	45	0	0,80	-0,20	-1,20	-2,20	109,28	0,90	

Висновки і перспективи подальших досліджень. Таким чином, процес формування культури здоров'язбереження студентів на засадах міждисциплінарної інтеграції буде успішним, якщо у закладах вищої освіти буде використовуватися комплекс нових підходів до навчання, де майбутні фахівці зможуть поєднувати зміст матеріалу кількох дисциплін шляхом міждисциплінарних зв'язків. До прикладу, студенти отримають знання з дисциплін «Філософія», «Історії української культури», «Безпеки життєдіяльності» і будуть відтворювати на практиці нові форми і методи зміцнення здоров'я на заняттях з фізичного виховання, перетворюючи їх у набуті вміння та навички у професійній діяльності, що дасть їм змогу підтримувати власне здоров'я на належному рівні та уникати професійних ризиків. Однак сучасні дослідники не приділяють належної уваги наповненню занять з цих дисциплін фактологічним і методичним матеріалом стосовно розвитку умінь та навичок до збереження здоров'я людини, використовуючи міждисциплінарну інтеграцію. Це питання може бути дискусійним. Результати наших пошуків віддзеркалюють доцільність наукових розвідок у цьому напрямі. Результати апробації таких методик плануємо розкрити у наших наступних публікаціях.

Список використаних джерел

1. Алексеев О.О. *Формування здорового способу життя на традиціях українського козацтва* : навч. посібник. Кам'янець-Подільський : ТОВ «Друкарня Рута», 2014. 192 с.
2. Ашиток Н. Освітній аспект проблеми формування здорового способу життя. *Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві*. 2013. 3 (23). С. 3-7.
3. Іщенко М.В. *Здоров'я людини: фізична культура та здоровий спосіб життя*. Одеса: Букаєв Вадим Вікторович, 2013. 132 с.
4. Кыверялг А.А. *Методы исследования в профессиональной педагогике*. Таллин: «Валгус», 1980. 334 с.
5. Мартинів О.М. Формування культури здоров'язбереження студентів економічних спеціальностей на засадах міждисциплінарної інтеграції : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Хмельницький. 2015. 271 с.
6. Мартинів О.М. Наукові засади використання міждисциплінарної інтеграції у формуванні культури здоров'язбереження майбутніх фахівців. *Науковий журнал «Молодий вчений»*, Видавничий дім «Гельветика», 2016. № 12. 1 (40). С. 469-473.
7. *Педагогіка здоров'я* : великий енциклопедичний словник з екологічної, валеологічної та інклюзивної освіти / заг. ред. М.К. Подберезького, Ю.Д. Бойчука. Харків: ХДАФК, 2013. 434 с.
8. Шукатка О.В. Формування здоров'язберігаючої компетентності майбутніх економістів на засадах аксіології : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Хмельницький, 2013. 255 с.
9. Balashov D., Bermudes D., Rybalko P., Shukatka O., Kozheruk Yu., Kolyshkina A. Future Physical Education Teachers' Preparation to Use the Innovative Types of Motor Activity: Ukrainian Experience. *TEM Journal*, 2019. Vol. 8, No 4. (4), P.1508-1516. <https://doi.org/10.18421/TEM84-57>.
10. Jessor R., Turbin M. S., & Costa F. M. The Role of Protection in Adolescent Health Behavior. *In Problem Behavior Theory and Adolescent Health*. Springer International Publishing. 2017. P. 549-574.
11. McDaid D., Quaglio G., De Campos A.C., Dario C., Van Woensel L., Karapiperis T. & Reeves A. Health protection in times of economic crisis: challenges and opportunities for Europe. *Journal of public health policy*. 2013. 34 (4). P. 489-501.
12. Pronk N.P. Integrated worker health protection and promotion programs: overview and perspectives on health and economic outcomes. *Journal of occupational and environmental medicine*. American College of Occupational and Environmental Medicine. 2013. T. 55.120. P. 30.

13. Sorensen G., McLellan D.L., Sabbath E.L., Dennerlein J.T., Nagler E.M., Hurtado D.A., ... & Wagner G.R. *Integrating worksite health protection and health promotion: A conceptual model for intervention and research. Preventive medicine.* 2016. 91. P. 188-196.
14. Williams J.A., Nelson C.C., Cabán-Martinez A.J., Katz J.N., Wagner G.R., Pronk N.P., ... & McLellan D.L. Validation of a New Metric for Assessing the Integration of Health Protection and Health Promotion in a Sample of Small and Medium Size Employer Groups. *Journal of occupational and environmental medicine.* 2015. 57 (9). P. 1017.

References

1. Aliksieiev O.O. *Formuvannia zdorovoho sposobu zhyttia na tradytsiakh ukrainskoho kozatstva : navch. posibnyk.* Kamianets-Podilskyi : TOV «Drukarnia Ruta», 2014. 192 s.
2. Ashytok N. Ocvitnii aspekt problemy formuvannia zdorovoho spocobu zhyttia. *Fizyczne vykhovannia, sport i kultura zdorovia u suchasnomu cucpilctvi.* 2013. 3 (23). С. 3-7.
3. Ishchenko M.V. *Zdorovia liudyny: fizychna kultura ta zdorovy sposib zhyttia.* Odesa: Bukaiev Vadym Viktorovych, 2013. 132 s.
4. Кыверіаль А.А. *Методи дослідження в професійній педагогіці.* Таллін: «Valhus», 1980. 334 s.
5. Martyniv O.M. Formuvannia kultury zdoroviazberzhennia studentiv ekonomichnykh spetsialnostei na zasadakh mizhdysplinarnoi intehratsii : dys. ... kand. ped. nauk : 13.00.04. Khmelnytskyi. 2015. 271 s.
6. Martyniv O.M. Naukovi zasady vykorystannia mizhdystyplinarnoi intehratsii u formuvanni kultury zdoroviazberzhennia maibutnikh fakhivtsiv. *Naukovyi zhurnal «Molodyi vchenyi» Dyzain, Vydavnychi dim «Helvetyka»,* 2016. № 12. 1 (40). С. 469-473.
7. *Pedahohika zdorovia : velykyi entsyklopedychnyi slovnyk z ekolohichnoi, valeolohichnoi ta inkluzyvnoi osvity / zah. red. M.K. Podberezskoho, Yu.D. Boichuka.* Kharkiv: KhDAFK, 2013. 434 s.
8. Shukatka O.V. Formuvannia zdoroviazberihaiuchoi kompetentnosti maibutnikh ekonomistiv na zasadakh aksiolohii : dys. ... kand. ped. nauk : 13.00.04. Khmelnytskyi, 2013. 255 s.
9. Dmytro Balashov, Diana Bermudes, Petro Rybalko, Oksana Shukatka, Yuliia Kozeruk, Alla Kolyshkina (2019). Future Physical Education Teachers' Preparation to Use the Innovative Types of Motor Activity: Ukrainian Experience. *TEM Journal*, 2019. Vol. 8, No 4. (4), P.1508-1516. <https://doi.org/10.18421/TEM84-57>
10. Jessor R., Turbin M. S., & Costa F. M. The Role of Protection in Adolescent Health Behavior. *In Problem Behavior Theory and Adolescent Health.* Springer International Publishing. 2017. P. 549-574.
11. McDaid D., Quaglio G., De Campos A.C., Dario C., Van Woensel L., Karapiperis T. & Reeves A. Health protection in times of economic crisis: challenges and opportunities for Europe. *Journal of public health policy.* 2013. 34 (4). P. 489-501.
12. Pronk N.P. Integrated worker health protection and promotion programs: overview and perspectives on health and economic outcomes. *Journal of occupational and environmental medicine.* American College of Occupational and Environmental Medicine. 2013. T. 55.120. P. 30.
13. Sorensen G., McLellan D.L., Sabbath E.L., Dennerlein J.T., Nagler E.M., Hurtado D.A., ... & Wagner G.R. Integrating worksite health protection and health promotion: *A conceptual model for intervention and research. Preventive medicine.* 2016. 91. P. 188-196.
14. Williams J.A., Nelson C.C., Cabán-Martinez A.J., Katz J.N., Wagner G.R., Pronk N.P., ... & McLellan D.L. Validation of a New Metric for Assessing the Integration of Health Protection and Health Promotion in a Sample of Small and Medium Size Employer Groups. *Journal of occupational and environmental medicine.* 2015. 57 (9). P. 1017.